Από τον 6ο αιώνα, οι Σλάβοι κατέκλυσαν τις νότιες και κεντρικές περιοχές της Ανατολικής Ευρώπης (σημερινές Ουκρανία και Νότια και Κεντρική ευρωπαϊκή Ρωσία). Εγκαταστάθηκαν στα δάση, έκαναν το ξύλο πρώτη ύλη τους κι έστησαν σπιτάκια χωρίς πατώματα. Τα έλη άρχισαν να αποξηραίνονται, τα δάση να εκχερσώνονται, τα θηρία να απομακρύνονται. Οι ποταμίσιοι δρόμοι απέκτησαν ασφάλεια. Άνοιξε ο δρόμος του ήλεκτρου, η εμπορική οδός που συνέδεε την Βαλτική με τον Εύξεινο Πόντο και την Κωνσταντινούπολη.

Με τον καιρό, οι δρόμοι από την Βαλτική ως την Κασπία κι ως τον Εύξεινο απέκτησαν ζωηρή κίνηση. Ποτάμι με ποτάμι, οι έμποροι μετέφεραν τις πραμάτειες τους και πλούτιζαν. Κίνησαν το ενδιαφέρον ληστών και πειρατών. Ήταν τον 9ο αιώνα, όταν οι Σκανδιναβοί Βίκινγκς ανακάλυψαν ότι, πέρα από τις ακτές της Δυτικής Ευρώπης, υπήρχε και η λεία της Ανατολής. Ομάδες των εκατό ως διακοσίων πολεμιστών έπεφταν στα εμπορικά καραβάνια αλλά και στις μικρές πόλεις και τα χωριά, λήστευαν κι έφευγαν. Ήταν οι Βίκινγκς Βάραγγοι (οι «πιστοί ενός αρχηγού») που μετέτρεψαν τις ληστοσυμμορίες τους σε οργανωμένες επιχειρήσεις: Αντί να χτυπούν και να επιστρέφουν στις μακρινές πατρίδες τους διανύοντας μεγάλες αποστάσεις, άρχισαν να στήνουν οχυρά. Εξορμούσαν, χτυπούσαν, επέστρεφαν σ' αυτά. Τα προσωρινά οχυρά έγιναν μόνιμα. Επεκτάθηκαν και μετατράπηκαν σε μικρές τειχισμένες πόλεις. Οι ντόπιοι χωρικοί βρέθηκαν υποτελείς.

Σε κάποιες πόλεις, οι εκεί ιθύνοντες σκέφτηκαν πως, αντί να πολεμούν τους Βαράγγους, ήταν προτιμότερο να τους προσλάβουν ως φρουρούς. Στο Νοβγκορόντ (Νέο Οχυρό), στα νότια της Πετρούπολης, οι φρουροί έγιναν κύριοι της κατάστασης. Αντί για μισθό, εισέπρατταν φόρο υποτέλειας. Και συνεχώς απλώνονταν προς τον Νότο. Στα μέσα του 9ου αιώνα, η επικράτειά τους έφθανε ως την περιοχή του σημερινού Κιέβου. Προστάτευσαν τους ποταμίσιους δρόμους, άνοιξαν διώρυγες που να συνδέουν τα ποτάμια μεταξύ τους, ένωσαν όπου δεν γινόταν αλλιώς τα ποτάμια με χερσαίους δρόμους κι αποκατέστησαν την ασφάλεια του εμπορίου που πρώτοι αυτοί, παλιά, είχαν καταργήσει. Τα εδάφη των σημερινών Ρωσίας και Ουκρανίας έγιναν οι τόποι ανταλλαγής προϊόντων της Βαλτικής, της Βαγδάτης και του Βυζαντίου. Νομίσματα χωρών του Ισλάμ και βυζαντινά βρέθηκαν σε όλη την έκταση από την Σκανδιναβία ως τον Εύξεινο. Ήδη όμως, η Ουκρανία του Κιέβου είχε αρχίσει να ξεχωρίζει από την Ρωσία του Νοβγκορόντ.

Πρέπει να ήταν κάποια στιγμή, τον 6ο αιώνα, όταν τα τρία αδέλφια, ο Κίι, ο Στσεκ και ο Χόριβ έκτισαν μια πόλη πάνω στον Δνείπερο ποταμό. Την είπαν Κίεβο, από το όνομα του

ανάμεσά τους πιο μεγάλου. Βρισκόταν ακριβώς πάνω στον δρόμο του ήλεκτρου κι από εκεί ήταν εύκολος ο έλεγχος της γύρω περιοχής. Γρήγορα, το Κίεβο αναπτύχθηκε ως κέντρο εμπορίου. Περίπου τρεις αιώνες αργότερα (στα 860), διέθετε στόλο διακοσίων πλοίων που κίνησε να πάρει την Κωνσταντινούπολη. Οι Βυζαντινοί τον τσάκισαν.

Τον ίδιο καιρό, ο Βάραγγος Ρούρικ του Νοβγκορόντ θέλησε κι αυτός να στείλει στρατό να πάρει την Κωνσταντινούπολη που από τις διηγήσεις των εμπόρων φάνταζε στα μάτια του σαν πόλη του παραμυθιού. Ανέθεσε την αποστολή στον Ασκόλντ και τον Ντιρ. Στην πορεία τους αυτοί, αντίκρισαν το Κίεβο. Το κατέλαβαν για δικό τους λογαριασμό κι αυτονομήθηκαν κι από τον Ρούρικ κι από το γειτονικό βασίλειο των Χαζάρων.

Διάδοχος του Ρούρικ, ο πρίγκιπας του Νοβγκορόντ, Όλεγκ, εκστράτευσε εναντίον των δυο που είχαν αυτονομηθεί στο Κίεβο. Πήρε την πόλη με προδοσία (882), σκότωσε τους Ασκόλντ και Ντιρ και αποφάσισε ότι θα ήταν καλύτερη από το Νοβγκορόντ πρωτεύουσά του. Το Κίεβο έγινε «η μητέρα των ρωσικών πόλεων», πρωτεύουσα ενός κράτους που απλωνόταν στις σημερινές ΒΔ Ρωσία, Λευκορωσία και Ουκρανία.

Στα 907, ο Όλεγκ αισθάνθηκε αρκετά δυνατός ώστε να θελήσει να πραγματοποιήσει το όνειρο του Ρούρικ, να πάρει την Κωνσταντινούπολη. Συγκέντρωσε 2.000 σκάφη, τα φόρτωσε με 80.000 στρατιώτες και κατέπλευσε στην έξοδο του Βοσπόρου. Δεν μπόρεσε να περάσει τα στενά. Έβαλε τους άνδρες του να μεταφέρουν τα πλοία από την ξηρά, κάτω από τα τείχη της Βασιλεύουσας.

Αυτοκράτορας τότε ήταν ο Λέων Στ' ο Σοφός (886 – 912). Πρότεινε στον Όλεγκ, αντί για πόλεμο, να κάνουν δουλειές. Ο Όλεγκ επέστρεψε στο Κίεβο με μια καλή γι' αυτόν εμπορική συνθήκη. Ο Ιγκόρ (941 – 945) δεν ήταν ευχαριστημένος με αυτήν. Στη σύντομη ηγεμονία του, εκστράτευσε δυο φορές εναντίον της Κωνσταντινούπολης και νικήθηκε και τις δυο. Τον δολοφόνησαν τα μέλη μιας φάρας. Η χήρα του, Όλγα, αφού κυνήγησε και σκότωσε τους πολλούς και πούλησε δούλους τους υπόλοιπους της φάρας των δολοφόνων, ανέλαβε την ηγεμονία ως επίτροπος του ανήλικου γιου της. Κατέβηκε στην Κωνσταντινούπολη, έγινε δεκτή από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πορφυρογέννητο, βαπτίστηκε χριστιανή, πήρε μαθήματα διοίκησης κι επέστρεψε στο Κίεβο. Η εκεί πολιτεία της χαρακτηρίστηκε από σύνεση. Ο γιος της, Σβιατοσλάβος (962 – 972), μεγάλωσε ακόμα περισσότερο το απέραντο κράτος. Ήδη, με πρωτεύουσα το Κίεβο, η, όπως την ονόμαζαν, «ηγεμονία της Ρως» αποτελούσε μεγάλο δουκάτο. Κατέστρεψε το βασίλειο των Χαζάρων και στράφηκε εναντίον των Βουλγάρων. Με βυζαντινή υποκίνηση, πήρε την Πρεσλάβα, αιχμαλώτισε τον ηγεμόνα των Βουλγάρων και μετά θέλησε να πάρει και την Θράκη.

Ο νέος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, Ιωάννης Τσιμισκής (969 - 976), μπήκε στη Βουλγαρία κι έδιωξε τους Ρώσους. Ο Σβιατοσλάβος επέστρεψε στο Κίεβο για να διαπιστώσει ότι η επικράτειά του κινδύνευε από τους Πετσενέγκες. Βγήκε να τους αντιμετωπίσει και έπεσε ηρωικώς μαχόμενος αφήνοντας τρεις γιους να τσακωθούν για την εξουσία: Ο Ιαροπόλκ πήρε το Κίεβο αλλά σκοτώθηκε πέφτοντας σε χαράδρα με το άλογό του, στην προσπάθειά του να γλιτώσει από τον αδελφό του, Ολιέγκ, που τον κυνηγούσε. Ο Ολιέγκ μπήκε στο Κίεβο. Τρίτος αδελφός, ο Βλαδίμηρος Α' (972 – 1015), πήρε το Νοβγκορόντ και, με την βοήθεια Βαράγγων Σκανδιναβών συνωμοτών, σκότωσε τον Ολιέγκ και κατέλαβε την εξουσία του Κιέβου όπου και εγκαταστάθηκε.

Από το 866, ο πατριάρχης της Κωνσταντινούπολης, Ιγνάτιος, είχε στείλει στην επικράτεια του Κιέβου ιεραπόστολους να διδάξουν και διαδώσουν τον χριστιανισμό. Έναν αιώνα αργότερα, ο εκχριστιανισμός των Ρως δεν είχε ιδιαίτερα περπατήσει. Ο Βλαδίμηρος διδάχθηκε από Βυζαντινούς κληρικούς την χριστιανική θρησκεία και κυρίως την θεϊκή προέλευση της μοναρχίας. Στα 988, πάνω από έναν αιώνα μετά τους Σλάβους της Βαλκανικής και τους Βουλγάρους, ο μέγας δούκας Βλαδίμηρος και οι τοπικοί άρχοντες των Ρως, μαζί με όσους από τον λαό είχαν πεισθεί, βαπτίστηκαν χριστιανοί.

Από την όλη διαδικασία, ο μέγας δούκας αναβαθμίστηκε σε βασιλιά. Πήρε και σύζυγό του την Άννα, αδελφή του τότε αυτοκράτορα, Βασιλείου Β' του Βουλγαροκτόνου. Η ρωσική εκκλησία έμελλε να τον ανακηρύξει άγιο. Για την ώρα, θρησκεία, αλφάβητο, τέχνη και νόμισμα του Βυζαντίου εισχώρησαν στα εδάφη της Ουκρανίας και της Ρωσίας.

Όσο ο Βλαδίμηρος να πεθάνει, το Κίεβο είχε αποκτήσει τετρακόσιες εκκλησίες και ονομαζόταν «Δεύτερη Κωνσταντινούπολη».

Η πάλη για την διαδοχή κράτησε δυο χρόνια. Στα 1017, το Κίεβο περιήλθε στην εξουσία του γιου του Βλαδίμηρου Α', Γιαροσλάβ Βλαδιμήροβιτς (Βλαδίμηρου Β', 978 – 1054), του Ιεροσλάβου των Βυζαντινών, που άπλωσε την επικράτειά του ως τον Εύξεινο Πόντο, έκτισε ναό της Αγίας Σοφίας (1037) και στερέωσε τον χριστιανισμό στη Ρωσία. Στα 1030, φάνηκε στα εδάφη της Εσθονίας, νίκησε όποιον του αντιστάθηκε και έκτισε φρούριο. Εκστράτευσε και εναντίον της Κωνσταντινούπολης στα 1042 αλλά οι Βυζαντινοί τον περίμεναν με το

υγρό πυρ που κατέκαυσε πλοία και άνδρες.

Όμως το Κίεβο έφτασε στο απόγαιο της δόξας του. Ήδη, οι παλιοί Βάραγγοι είχαν αφομοιωθεί ενώ στην ηγεμονία επικρατούσε ο σλαβικός πληθυσμός. Στην αγορά της πόλης συναλλάσσονταν Ρώσοι, Βυζαντινοί, Άραβες, Γερμανοί και κάθε προέλευσης έμποροι, ενώ ξένοι ηγεμόνες ανταγωνίζονταν ποιος θα αποκτήσει συγγενικές σχέσεις με την βασιλική οικογένεια του Κιέβου. Οι τρεις κόρες του Ιεροσλάβου παντρεύτηκαν τους βασιλιάδες Γαλλίας, Νορβηγίας και Ουγγαρίας. Ο γιος του, Βσέβολοντ, πήρε γυναίκα του Βυζαντινή πριγκίπισσα.

Τα μεγαλεία δεν κράτησαν πολύ. Πεθαίνοντας (1054), ο Ιεροσλάβος μοίρασε την επικράτεια στα τρία αφήνοντας από ένα κομμάτι σε κάθε γιο του. Ολόκληρη η Ρωσία έφθασε να είναι τότε μοιρασμένη σε 64 ηγεμονίες, με ισχυρότερη αυτήν του Κιέβου. Ξεκίνησε ένας ανελέητος σπαραγμός για το ποιος θα επικρατήσει σε ποιον. Από το 1054 ως το 1224, καταγράφηκαν 83 εμφύλιες συρράξεις, 46 εκστρατείες, 16 πόλεμοι Ρώσων εναντίον μη Ρώσων με 293 διεκδικητές των τοπικών θρόνων. Η φυσιογνωμία του Βλαδίμηρου Γ' ξεπρόβαλε στη μέση της χρονικής αυτής απόστασης.

Γεννήθηκε στα 1053 από την Βυζαντινή σύζυγο του Βσέβολοντ. Στα 1113, είδε τον λαό του Κιέβου να επαναστατεί εναντίον των πριγκίπων και των κάθε είδους φεουδαρχών και να λεηλατεί τις περιουσίες τους. Μια λαϊκή συνέλευση κατέληξε ότι ο Βλαδίμηρος ήταν η ενδεδειγμένη προσωπικότητα που θα έβγαζε την χώρα από το αδιέξοδο. Τον κάλεσαν να αναλάβει τον θρόνο. Αναδείχτηκε ως Βλαδίμηρος Γ' ο Μονομάχος, μέγας πολεμιστής και νομοθέτης. Κατάφερε να ισορροπήσει την κατάσταση και να ειρηνεύσει την απέραντη χώρα. Πέθανε στα 1125 χωρίς να έχει παγιώσει την νέα τάξη πραγμάτων.

Οι πόλεμοι και οι εξεγέρσεις ξανάρχισαν. Στα 1169, ο Αντρέι Μπογκολγιούβσκι κυρίευσε το Κίεβο, το λεηλάτησε ως την καταστροφή κι έσυρε τους περισσότερους κατοίκους του στα σκλαβοπάζαρα. Η πόλη πήρε την κάτω βόλτα. Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους, 35 χρόνια αργότερα (1204), έπαψε να έχει οποιαδήποτε σπουδαιότητα καθώς το εμπόριο είχε στραφεί στις μεσογειακές αγορές.

Για τρεις αιώνες, το Κίεβο έπαψε να υπάρχει. Καλύβες και κρανία συναντούσαν μόνο εκεί οι ταξιδιώτες. Το ρωσικό κέντρο είχε μετατοπιστεί στην Μόσχα του Βορρά καθώς τον Νότο κα τείχαν οι Λιθουανοί αρχικά και το λιθουανοπολωνικό κράτος στη συνέχεια. Στα χρόνια αυτά, ξεπήδησε η αδελφότητα των Κοζάκων που ανέλαβε και την άμυνα εναντίον των

Τούρκων και Τατάρων της Κριμαίας. Στα 1654, οι Κοζάκοι ελευθέρωσαν την Ουκρανία που όμως είχε σταδιακά αρχίσει να απορροφιέται από το κράτος της Μόσχας. Προσπάθησαν να ενώσουν την Ουκρανία σε ένα δικό τους κράτος της Μόσχας, σε συμμαχία με τους Σουηδούς του Καρόλου ΙΒ'. Ο Μέγας Πέτρος τους τσάκισε μετά τη μάχη της Πολτάβας (1709). Από τα χρόνια της Μεγάλης Αικατερίνης, η Ουκρανία δεν ήταν παρά μια από τις επαρχίες της Ρωσίας.

Στα μέσα του 19ου αιώνα, το εθνικιστικό κίνημα των Ουκρανών ξύπνησε μέσα από την λογοτεχνία πρωτοπόρων πατριωτών συγγραφέων. Ο τσάρος Αλέξανδρος Β' απαγόρευσε την ουκρανική γλώσσα στην εκπαίδευση, τον τύπο και τα επιστημονικά συγγράμματα (1876). Η απαγόρευση προκάλεσε την ένταση του αγώνα των λογίων. Ο αγώνας για την γλώσσα πήρε διαστάσεις εθνικοπατριωτικού ξεσηκωμού. Στις αρχές του 20ού αιώνα, είχε φουντώσει. Στις εκλογές για την ρωσική Δούμα, το 1905, η Ουκρανία έστειλε 52 εθνικιστές βουλευτές. Με αίτημα των Ουκρανών του Κιέβου, τον Απρίλιο του 1917 κι ενώ είχε κηρυχτεί στη Ρωσία η δημοκρατία, η ρωσική κυβέρνηση παραχώρησε αυτονομία.

Με την επικράτηση των μπολσεβίκων, δημιουργήθηκε στο Χάρκοβο τοπική μπολσεβίκικη κυβέρνηση που ζήτησε την ένωση της Ουκρανίας με την Σοβιετική Ρωσία. Οι Ουκρανοί του Κιέβου ζήτησαν βοήθεια από τα γερμανικά και αυστριακά στρατεύματα που έσπευσαν να κυριεύσουν την χώρα. Διέλυσαν το συμβούλιο του Κιέβου και διόρισαν διοικητή τον στρατηγό Σκοροπάντσκο που εγκατέστησε δικτατορία. Δεν του βγήκε. Λαϊκή επανάσταση τον έριξε, ενώ ο επικεφαλής των γερμανικών δυνάμεων κατοχής, Άιχορν, σκοτώθηκε.

Με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου, η Ουκρανία διακήρυξε την ένωσή της με την (δυτική) Ουκρανική Δημοκρατία που είχε δημιουργηθεί με κέντρο την Γαλικία (σήμερα, ανήκει στην Πολωνία, εκτός από την πόλη Λβωφ που το 1945 δόθηκε στην Ουκρανία). Μια επανάσταση μπολσεβίκων που ξέσπασε στο Κίεβο στα 1919, ανέτρεψε την κατάσταση. Οι αστοί συνέπραξαν με τους Πολωνούς και, από την Γαλικία, εισέβαλαν στην Ουκρανία όπου δρούσε ο αρχηγός των λευκών αντεπαναστατών, Ντενίκιν, που πήρε πρόσκαιρα το Χάρκοβο.

Οι μπολσεβίκοι ανασυντάχθηκαν, ανέκτησαν το Χάρκοβο και πήραν στο κυνήγι τους αντεπαναστάτες που εγκλωβίστηκαν στην Κριμαία. Κίεβο και Οδησσός έπεσαν στα χέρια του κόκκινου στρατού. Μετά από τις πρώτες επιτυχίες, οι Πολωνοί υπέστησαν

αλλεπάλληλες ήττες κι αποχώρησαν από την Ουκρανία, ενώ οι αντεπαναστάτες συνετρίβησαν στην Κριμαία. Με την συνθήκη της Ρίγας (12 Οκτωβρίου του 1922), η Πολωνία αναγνώρισε την Ουκρανία και απέσυρε κάθε διεκδίκηση στα εδάφη της. Στις 28 Δεκεμβρίου 1922, Σοβιετική Ρωσία και Ουκρανία τακτοποίησαν τις μεταξύ τους σχέσεις.

Η Ουκρανία ανακηρύχθηκε σοβιετική δημοκρατία και, στις 6 Ιουλίου 1923, εντάχθηκε στην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, περιλαμβάνοντας στο έδαφός της τα άλλοτε κυβερνεία (ρωσικές επαρχίες) Κιέβου, Χαρκόβου, Βερονέζ, μέρους του Μινσκ, Βολυνίας, Αικατερίνεμπουργκ και Χερσώνας καθώς και το «ρωσικό» κομμάτι της Μολδαβίας. Στις 12 Οκτωβρίου 1924, η Μολδαβία αυτονομήθηκε (ανεξαρτητοποιήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1941).

Η ναζιστική επίθεση ξέσπασε τον Ιούλιο του 1941. Το Κίεβο έπεσε στις 21 του επόμενου Σεπτεμβρίου. Όσο να ελευθερωθεί από τον σοβιετικό στρατό, στις 6 Νοεμβρίου 1943, είχε ξεθεμελιωθεί, ενώ 200.000 κάτοικοί του είχαν εξοντωθεί κι άλλοι 100.000 είχαν εκτοπιστεί. Η ανάκαμψη τα επόμενα χρόνια επέτρεψε στην πόλη να ξαναδυναμώσει και να ξαναγίνει κέντρο της Ουκρανίας.

Το τέλος του υπαρκτού σοσιαλισμού επήλθε με την αποσύνθεση της Σοβιετικής Ένωσης. Στις 24 Αυγούστου 1991, η Βουλή της Ουκρανίας κήρυξε την ανεξαρτησία της χώρας. Στις 8 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου, οι ηγέτες της Ρωσίας, της Λευκορωσίας και της Ουκρανίας, σχημάτισαν την Κοινοπολιτεία των Ανεξάρτητων Πολιτειών, στην οποία προσχώρησαν και άλλα κράτη.

Το νέο σύνταγμα της Ουκρανίας ψηφίστηκε στις 26 Ιουνίου 1996. Στις 28 Μαΐου 1997, η χώρα υπέγραψε συμφωνία με την Ρωσία, η οποία αποκτούσε το δικαίωμα να μεταφέρει το τμήμα του πρώην σοβιετικού στόλου της στον Εύξεινο Πόντο, στην ουκρανική ναυτική βάση της Σεβαστούπολης για ένα διάστημα 20 χρόνων.

Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέλαβε (10 Ιουλίου 1994), ο Λεονίντ Ντανιέλοβιτς Κούτσμα. Από τις 17 Δεκεμβρίου 1999, πρωθυπουργός του ήταν ο Βίκτορ Αντρίγιοβιτς Γιουτσένκο που αντικαταστάθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2002 από τον τότε 52χρονο Βίκτορ Γιανούκοβιτς,

κυβερνήτη περιοχής στα ανατολικά της χώρας. Ακολούθησαν τα γεγονότα της «Πορτοκαλί επανάστασης» του 2004 και η ανάδειξη της Τιμοσένκο σε πολιτική ηγέτιδα. Στις 25 Φεβρουαρίου 2010, ο Γιανούκοβιτς εκλέχτηκε πρόεδρος, έχοντας αντίπαλο την Γιούλα Τιμοσένκο. Και οι δυο χαρακτηρίστηκαν ρωσόφιλοι. Κεντρική Εκλογική Επιτροπή και διεθνείς παρατηρητές δήλωσαν ότι ο Γιανούκοβιτς είχε διεξάγει δίκαια τις προεδρικές εκλογές. Η θητεία του, κανονικά λήγει το 2015.

(protagon.gr, 21.2.2014)